

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru.

Prim-Redactor: Dr. Ion Matelu.

Abonamente:

Pe un sfert de an:
25 Lei sau 12 Ruble.

Pentru preoți și învățatori: preț jumătate.

PLATA
PENTRU RECLAME
după
INVOLALĂ
REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
Chișinău,
Ulița Gogol No. 39.

Moldovene, învață-te a te prețui.

de Arhimandritul Gurie.

I.

Fiecarui om îi este înșușit să-și iubească nația sa, poporul său. Iubirea de neam este o simțire tot atât de firească, ca și iubirea cătră familia sa, cătră tatăl și mama sa. După dreptate deci, cel ce-și pierde dragostea cătră norodul său, se dăngălează cu numele rușinos de „trădător” și „renegat”. Pe un asemenea om îl numesc cu un nume înjositor de om fără ținare de minte de neamul și origina sa.

Și într'adevăr este un lucru înjositor și de rușine, când un om se leapădă de națiunea sa, își ascunde atârănarea către norodul său rodnic. Pornirea de a ascunde, de a nu se arăta membru al norodului său tot așa-i de rușinoasă, cât și lepădarea de tată și mamă. De obicei oamenii se leapădă de a cunoaște pe anumită păreche de părinți lor, când aceștia sunt săraci, neștiuți, iar cei ce se leapădă au ajuns la o punere cunoscută și însemnată în obște. Dâștii se tem, că prin sărăcia și prostia părinților să nu prăpădească acea influențare, acea cinste, pe care ei au reușit ale dobândi. Aici lucrează iubirea de slavă deșartă, una din cele mai urâte și mai grețose patimi. Se întâmplă și așa, că oare care bogătaș se leapădă de a cunoaște de părinți, pe tatăl și mama lui ce sunt sărmani, pentru ca să nu susție la bătrânețe, ca să nu cheltuească pentru susținerea lor, ca să nu îngrijască de dâștii și să nu-le ajute. Aici lucrează sgarăcia și iubirea de avuție înșeșite, care mult înjosesc vrednicia omului. Dorința de a câștiga cinstă și punere în obște, tendința de a-și îngrijii cariera lumească, ba chiar de a se îmbogăți cu mijloace materiale, au loc și atunci, când vre-un om își ascunde naționalitatea sa, se leapădă de dâșna, nu îndrăznește a mărturisi, a o apăra descoperit.

Lumea, după cum se știe, zace într'urătate. Una din aceste răutăți este mândria și iubirea de stăpânire precum a fețelor deosebite, asemenea și a națiilor întregi. Popoarele puternice durhovnicește, dar uneori nu mai trupește, pătrunzân-

du-se de iubire de stăpânire și de avuție, robesc lor-și pe noroadele cele slabe trupește și puțin culte, se arată oblađuitori ai lumii, au poftă de-a stăpâni anumite pământuri streine. Apucând în mâinele lor puterea sau stăpânirea, aceste noroade se referă cu dispreț către naționalitățile mici, le lipsesc de drepturi și, scoțând înainte însușirile lor, câte o dată neadevurate, bazate numai pe puterea fizică, nu dau națiilor mici să-și arate puterile lor, calitățile lor, să-și cultive limba lor națională, să scrie și să imprăștie cărți, să-și arate geniul său național. Ei pun pe noroadele mici într'asa împrejurări, ca reprezentării lor să simtă, că rămând credincioși limbii lor și obiceiurilor, apărând individualitatea lor națională, ei nimic nu pot să câștige, că naționalitatea lor este neajunsul lor, este cel întâiu vrăjmaș pe calea spre propășire, spre lumină și cultură și spre punere bună în lume.

Intr'asa împrejurări se ivește un nou motiv spre lepădarea de naționalitatea sa, neprețuirea deosebirilor naționale, care sunt pricina lipsirei de drepturi, pricina multor nenorociri.

Omul începe a se mândri nu cu deosebirile sale naționale, nu cu știința limbii sale rodnice, dar cu deprinderea limbii și a obiceiurilor nației dominante. Limba sa începe a se socoti de limbă moartă, care nu poate să slujească ca mijloc și izvor al culturii și al progresului, dar se arată a fi numai limba poporului de jos. Incât numele nației, ajunge a fi numire de om neînvațat, înapoiat.

La asemenea stare au ajuns Moldovenii din Basarabia.

Moldovenii învățați, boerii, preoții, învățătorii, au încetat a se simți moldoveni; în familiile lor vorbesc numai rușește, limba rodnică au uitat-o. De Moldoveni ei socot numai pe norodul de jos, pe țărani, „mojici”, uitând că și ei sunt tot moldoveni, numai învățați rușește, culți. Mulți din inteligența moldovenească se rușinează a se cunoaște pe sine de Moldoveni, înțelegând sub numele de „moldovan” numai pe țărani

uitat, — iară ei înșiși nu mai sunt țărani, ci inteligenți și drept aceea nu mai sunt nici Moldoveni. Aceasta cu atât e mai rău, că acest gând la mulți a devenit o simțire inconștientă. Moldovanul inteligent din Basarabia sau chiar și cel numai ieșit din sat, care a deprins obiceiurile orășene, își socoate de

deosebită fală inteligentă, deprinderea limbii streine, a limbii celei rușești sau nemțești. Așa fel Moldovenii învățați au încetat a-și prețui osebirile lor naționale, a se respecta pe sine ca pe Moldoveni. Unii au ajuns la așa stare, că se numeau pe sine nu Moldoveni ci Basarabeni ai Rusiei.

Grăți în limba țării

de Virgil Tempeanu.

Grăți în limba Țării,
O frați Basarabeni!
Căci după grai cunoaștem
Pe bunii Moldoveni!

Când adesea mama
Cu jale spre copii,
Să-i scape din pierzare.
Sosi și sfânta zi!

Acum pornesc feciorii
Plângând Val mamei sân,
Cu tricoulul Țării
Pe pieptul de român.

Și maica ndurerată,
Cum altă mamă nu-i,
Zâmbește mbrățișată
De-atâția bunii copii.

Și zice bucuroasă
Măicuța'n jalea sa:
„Înștreinați copiii
Grăse tot vorba mea,

Pe care au supt odată
Cu laptele la sân:
Nu pieră-asa deodată
Duosul graiul român!”

Zâmbi atuncia mama
(De mult n'a mai zâmbit!)

Și-și șterse cu năframa
Obrazul umezit.

„Dar, colo, mai deoparte,
De ce se deți copii?
Au nu luați și voi parte
Cu noi, la bucurii?”

Ei tac. Cu ochii'n lacrimi
Privesc la ea'n zădărar:
„Muscalul ne-a luat graiul!”
Și plâng copiii-amar.

Al mamei zâmbet pierde;
Un semn le face ea.
In poala ei îi cere
Și necepe-a-i învăța.

E dulce vorba mamei.
Copiii-o prind ușor,
Putini vor trece anii
Și toți roșii-o vor.

La școala românească
Cu drag să alergați
Și vorba cea frăească
Ușor o învățați.

Grăți în limba Țării,
O frați Basarabeni,
Căci după grai cunoaștem
Pe bunii Moldoveni!

Teamă fără teme

Nu vorbesc despre țărani care cu totul sânt lipsiți de sufletul național, dar despre cei mai mulți inteligenți, la care când le pui întrebarea: „ești naționalist adevărat?” răspund: „da, dar vreau ca Basarabia să rămâie independentă”.

Și când îi întrebi: „pentru ce?” răspund cu niște fraze-sabloane care nici de cum nu se deosebesc de răspunsul țaranului.

Țaranul răspunde: „mi-or lua pământul”, inteligentul zice: mi-or lua libertatea și capătate de revoluția rusească.

Și când faci o comparație între aceste răspunsuri, te cuprinde o mare scorbă și jale de sărăcia sufletului și minții poporului român din Basarabia.

Trăind sute de ani sub robia străinilor, fără nici o lumină românească, poporul nostru n'a fost în stare să ridice din sânul său oameni cu sufletul bogat și frăgile, cu mintea sănătoasă și largă, care ar putea cuprinde tot pământul românesc cu nevoile și idealul său. Ci numai oameni săraci de suflet și de minte, oameni egoiști, cari mai mult decât interesul personal nu vreau să știe, oameni, care nu sânt la chemarea vremii și a interesului neamului.

Oare ce deosebire este între răspunsul țaranului și a inteligențului?

Nici o deosebire!

Pentru dâștii interesul neamului este — interesul lor, bine că cel dintăia a apucat pământ, iar al doilea libertate.

Dar nici unui nu-și face datoria față de țară: țaranul nu plătește birul, inteligentul, îmbătat de „libertate”, și-a uitat datoriile față de neam.

Trebuie să știm, că fiecare popor, cât de liber să fie el, are datorii, și cu atât mai multe, cu cât este mai liber, și numai astfel poate el să-și chezeșluiască o viață culturală temeinică, liberă și fericită.

La noi însă dimpotrivă, din zi în zi tot mai mult ne scaldăm în apele libertății destrăbălate, dar temeiul vieții și țării noastre pierde mereu.

Rusia de acum a murit! și acum îi vine rândul Basarabiei „independente”, dacă nu ne-om trezi ca să cunoaștem adevărul.

Că din punct de vedere economic Basarabia nu poate fi independentă — nici nu-i de vorbă, și noi indragăbă o vom arăta, dar — mai mult ea nu poate fi independentă fără oameni sănătoși la minte și curați la suflet, care ar putea povățui bine acest popor pe o cale adevărată.

Noi n'avem astfel de oameni, noi suntem bolnavi. Trebuie să ne uităm verde la starea lucrurilor în ochi și să cunoaștem că o țară bolnavă până la măduva osului de „libertate” și anarhie — are nevoie de doctor — căci altminterea noi din culmea „libertății” vom pica iarăși în jugul străinilor, și acest jug va fi mult mai greu de cât țărismul rusesc.

Să știe bine, că un copac frumos poate trăi atunci, când el are rădăcini sănătoase; așa și libertatea: ea e folositoare atunci, când în țară are rădăcini de rădăcină bună. La noi însă toate așezămintele sunt bolnave: căci ele sunt rămășițe ale trecutului piin de toate păcatele față de neam.

Așa dar, dela ceva bolnav nu poți aștepta ceva sănătos. Trebuie de făcut operație și de asvârțit tot raul din țara noastră.

Acest hirurg sănătos poate fi numai România.

Ce e drept, în România încă dela Turci și Greci rămăse, multa neghină, care mereu se răspânde pe ogorul necultivat. Dar de la o seamă de vreme, cultivarea ogorului vieții românești a prins a da meru grâu tot mai curat și mai curat. Războiul lumii a înlăturat neghina din țara Românească și grăul curat a dat roade bune, care s'au înfăptuit prin reforme temeinice și sănătoase, pline de rădăcină, libertate adevărată și de viață pentru întregul neam românesc. Toată lumea a cunoscut acest cuib sănătos și-i da tot sprijinul ca ea să-și îndeplinească visul ei strămoșesc.

Așadar noi vedem cum fra-

ții neștri vătos pășesc la viața de iubire și libertate adevărată, iar noi la ură și moarte.

Și dacă nu vrem să perim cu totul, trebuie să întindem mâna pentru ajutor nu peste Nistru, la o țară umătată moartă, ci cu brațele deschise să cuprindem pe mama România, plină de iubire și viață, ca să ne scape de moarte.

Așadar, toți Români basarabeni să mergen la Prutul blăstemat, care 105 ani ne-a despărțit, să-l săcam „dintr'o sorbire” și să nu mai fie pici între noi, ci un pământ, o inimă și o viață.

V. Cazaciu

Lupta cu „bărzoii”

Basarabeni au ajuns la stare „minunată” și dâștii — grație „fraților” ruși, rătăciseră drumul și cărărea. Toată viața românească c'au trecut istorie frumoasă, cu multe înzestrări naționale — se pierdea și la dâștii în luptă c'un dușman închipuit, născocit de marea revoluție rusească. Poporul molipsit de boala rusească, îl numeste „burju” „burzac” și „bărzoii” etc.

Dar cine-i „bărzoii” inventat de ruși? Ofițerii, proprietarii, studenții, învățătorii, preoții, iuriștii, funcționarii etc., toți care au carte și cultură.

Vedeți lucrul stă așa: totul atârână de la „vânători”. Pentru soldați și lucrători „bărzoii” vor fi ofițerii, studenții și toți cei mai curați dela oraș, pentru țărani — învățătorii, proprietarii și preoții. Cărnă de „bărzoii” e foarte ieftină în Rusia „pravoslavnă”. Gazetele ne-aduc felurite știri îngrozitoare: tot pământul Rusiei se adapă înbelșugat cu sânge de „bărzoii”. Ceace se întâmplă azi în Rusia se va chema în istorie — boala rusească.

Nația asta totdeauna a vroit să facă lucruri mari. A format o împărăție uriașă, a trait sute de ani în întuneric ne mai pomenit, etc. Și azi a căzut într'o boală nemărginită. Molima rusească a început a se răspândi și la noi în țară și ne-a adus multă nenorocire.

„Tovarașii” ajutau din răspuneri; ce le păsa lor de-o țară străină și mai ales când o priveau totdeauna cu batjocură. Eram și noi pe calea anarhiei rusești și la noi pretutindeni se răspânde lupta cu „bărzoii”. Din fericire Dumnezeu ne-a trimis armata română. Demult, cei mai bunii români basarabeni numai în dâșna vedeau scăparea, dar dușmanii nu dorneau și cu toate mijloacele răspândeau ura contra armatei românești și puneau la cale lumea ca să ceară dela guvernul basarabean, că Doamne ferește să nu fie chemată armata românească.

Mulți din bunii basarabeni s'au aflat în primejdie și chiar le amenința viața multăimea condusă de dușmanii Românilor. Dar Dumnezeu n'a vroit dezastrul neamului nostru. Mi-aduc aminte de ziua sosirii trupelor române. Toată lumea umbra fericită ca în ziua de Paști Chiar unii la alții spunea — „Christos a înviat”. Lăcrimile curgeau de bucurie fericită. Da, poporul basarabean trebuie să fie mulțumitor ostilor românești neșpus, căci ele l'au adus iar la o viață normală și l'au scos din molima rusească.

Auma toți basarabeni avem chip a lucra în liniște, a alecătui viața poporului după placul tuturor. Și mai ales avem puțină în jale să vedem ceiace se întâmplă în nenorocitul neam rusec, să vedem cu spaimă anarhia îngrozitoare dela miază-noapte și să simțim că noi sântem în afara de dâșna.

Ați cunoscut oare, fraților, de curând c'eu ajunge așa zile mari și sfinte?

— Știu că nu. Da acuma folosiți-vă de timpul de azi și lucrați cu toții. Nimie nu lăsați pe mâne, treziți simțiri naționale în voi și în toți care suat în jurul nostru. Mai ales pe voi vă privește, intelectuali, din orice clasă!

Să înceze lupta nesocotită cu „burjac” „burju” „bărzoii”. Cu toții la lumină și la cultură națională, ca poporul nostru să ajungă fericit.

Capitan Bogos

Limba românească în școlile de mijloc

— Spre luarea aminte a d-lui ministru de Instrucție —

Comisia directorilor tuturor școlilor secundare din Chișinău, la o ședință din zilele trecute a hotărât, ca limba română să fie introdusă în școlile secundare ca obiect de predare obligator.

Fiindcă sunt multe piedici tehnice ca: lipsă de personal pedagogic, lipsa de cărți și alte, comisiunea a găsit de cuviință să introducă în viață această hotărâre începând numai cu toamna anului școlar 1918|19.

Din parte-ne credem, că hotărârea aceasta e cu totul neintemeiată și credem că On. Minister de Instrucție nu o va întâri.

Un lucru așa de mare, cnm e naționalizarea învățământului de mijloc, nu trebuie amânat de loc, oricât de puțin s'ar putea face deocamdată pentru el. Nu domni directori, cari sunt toți Ruși și pe cari nu-i poate durezza inima pentru noi — nu domniile lor sunt chemați să hotărască chestia învățământului românesc. Dacă dâștii socotesc acest învățământ ca o bucăciică de pomană pe care ni-o aruncă dela masa lor bogată — noi trebuie să-l socotim altfel. Vor fi greuțai, dar trebuie să începem de pe acum a le înlătura. Cărți sunt destule, pentru un început serios, iar profesorii sunt mai mulți acum, de câți pot să fie la toamnă, când toți refugiații de astăzi vor fi pe la casele lor.

Ministerul de Instrucție va face o neiertată greșală, dacă se va lăsa condus în treaba învățământului românesc — de domni directori ruși.

E vremea ca să se schimbe odată orientarea dureroasă de până acum, și față de cei cari ne-au ținut până acum în întunec și pășim cu toată energia.

Să nu uităm, că acum suntem o țară neatârnată și că nu mai suntem robi.

Gh.

Basarabia numai atunci va fi a Moldovenilor, când vor înțelege, că toate așezămintele ei trebuie să aibă o temelie națională. Temelia aceasta n'o pot pune străinii, ci numai noi prin vrennicia noastră.

Societatea de cântări „DOINA”

In ziua de 1 Februarie s'a pus, la Chișinău, temelia unui nou așezământ național. Românii basarabeni, pricepând însemnătatea cântării și a muzicii românești au hotărât, să întemeieze o Societate de cântări, chemată să dea vieții naționale abia ivite, un nou isvor de întărire.

Corul moldovenesc, care în curs de două luni dela înjghebarea lui dase vre-o cinci concerte sub conducerea d-lui Nic. Oancea, a convocat adunarea generală de constituire pe 1 Februarie a. c., numind o comisie care să pregătească lucrările pentru această adunare.

Ideea Societății de cântări a fost bine primită în cercurile din Chișinău, cari s'au grăbit să se înfățișeze la adunare într'un număr neobicit de mare.

Adunarea a fost condusă de d-l Vladimir Bodescu. S'au desbătut statutele prezentate de comisiune, cari au fost votate cu unanimitate. Apoi s'au ales funcționarii și anume: Președinte: Vladimir Herța, vicepreședinte: Vladimir Bodescu, dirigent: Nic. Oancea, secretar: N. Cosciuc, casier: E. Huma, arhivar: Nic. Colan, iar ca membri: D-șoara Livia Gavrilovici, doamna Veturia Ghibu, domnul Rățoiu și E. Iliuț.

După aceasta Societatea de cântări s'a declarat constituită. Au urmat mai multe cuvântări, cari arătau însemnătatea faptei săvârșite.

La sfârșit s'au iscălit statutele de cei de față, ca membri fondatori ai Societății.

Dirigentul Nic. Oancea a zugrăvit programul pe care Societatea va avea să-l îndeplinească. Corul începe să studieze bucați mai mari din muzica noastră, spre a da în curând un concert vrednic de Societatea care a luat ființă.

Actul însemnat al acestei instituțiuni nouă a fost sărbătorit prin Desteaptă-te Române, cântat cu însuflețire de toți cei de față. Nădăjduim, că oamenii puși în fruntea ei, vor lucra cu toată stăruința, ca Societatea de cântări să-și poată ajunge scopurile sale și să devină un puternic mijloc de întărire a vieții naționale moldovenești.

Toți cei ce simt în sufletul lor dragostea de

neam, se vor grăbi să se facă părtaşi acestei Societăţi, cu o chemare atât de frumoasă.

De încheiere, d. Bodescu aminteşte adunării, că Societatea are nevoie de bani ca să poată începe lucrarea sa. Se face o colectă, care a dat 188 Ruble şi anume dela următorii: I. Madan 41 R., D-na Veturia Ghibu 21 R., Dr. I. Mateiu 20 R., Antonie Cri-

han 20 R., Vladimir Bodescu 11 R., Ioan Buzdugan 10 R., Gheorghe Mare 10 R., D-na Bodescu 7 R., Nic. Oancea 6 R., Emil Iliuţ 6 R., Gheorghe Codrea 5 R., D-şoara A. Hariton 5 R., N. Bărbat 5 R., H. Beţivu 3 R., Livia Gavrilovici 3 R., R. Terleaţa 2 R., Eugen Huma 1 R.

Să fie într'un ceas cu noroc!

Românii de peste Nistru

IV

Vezi numărul 6 din „Ardealul”

Eacă o scrisoare a unui ţăran din Transnistria dela 8 Mai din anul 1917: Bunule domnule... nemişcându-mă bucurat de cuvintele D-voastră cele mângâietoare, din toată inima mea bătrână doresc spor şi îndeplinirea propunerii de a căpăta aceleaşi drepturi şi noi rătăciţi din gubernia Chersonului. Satul nostru este mare şi de mult la noi sunt doi preoţi iară acum şi două biserici. Într-o vreme s'au întâmplat la noi al doilea preot de tot rus, şi el zicea: când a slujit el, să nu cetească nimenea moldoveneşte nici să cânte; da eu am îndrăznit şi l'am întrebat: când s'au pogorît duhul sfânt preste apostoli, în câte limbi vorbea apostolii mări ile lui Dumnezeu şi cu acestea au stat de a opri cetirea şi cântarea moldovenească. Că la noi sunt nişte bucheri, din care şi eu unul şi toţi celor moldoveneşte toate celea ceasurile, psaltira, canoanele, numai una nu ne ajunge: cântarea moldovenească îi cu cărpelă din bucăţi de colocoale ceva şi numai este dreaptă... da de nevoie oamenii îşi mai mulţumesc de ea moldovenească cum este... decât cu ruseasca: d'apoi când ne-ar da Dumnezeu preot moldovenească din băştină şi vre-un psalt moldovan: atunci cea ne-ar părea ca s'au mai adas un Paşte... (Of: Doamne, oare voi mai ajunge şi eu să văd aşa bucurie... Că numai îmi închipuiesc aşa fel şi parcă mă îndulcesc... D'apoi când aş vedea chiar în lucrul preotului care îl avem la biserică noastră tare îi bun şi blând: dacă îl curat rus şi se numeşte să înveţe moldoveneşte, dară greu se întoarce înapoi... şi el simte că pot (notă) ne trebuie moldovan şi mai nu-l prea mulţumim cu aceasta... şi aşa încă vă rog să vă face jale şi de noi departaţi şi să ne daţi îndreptare ce să facem: că să nu fim lipsiţi de aceleaşi drepturi care vor avea basarabienii.

pe mitropolitul Moldovii, Ghedeon II. În vremea lui Petru I, ţarul rus, găsim la Moscova pe Dimitrie Cantimir, apoi pe Antioh Cantemir şi pe Herescu; tot oamenii mari, cari aveau mare influenţă la curtea ţarului.

Ni am mai văzut că pe la 1715 şi 1745 Români din Dubăsari se supuseră iurisdicţiunii episcopului de Husi. La 1740, găsim înlocuit la eparhia Oboianului şi Curşului pe mitropolitul Moldovei, Antonie. La 12 Aprilie 1781, preotul dela Elisavetgrad Smolodovici face slujbă preasfinţitului Nichifor Teotichy de arhieraul „voloch”, care spune pentru sine, că dănsul este fratele poşpodului „voloch” celui decapitat de Turci şi că acest arhieraul, trăind în târguşorul (measteco) Mogilau, pe Nistru, îpopsifiza preoţii. Am văzut că la 1791 s'a format o eparhie a Cetăţii Albe şi a Nistrului (Bealgorodscăi) pe liniastravreica) la care a fost îpopsifiat ca arhieru Gavril Bănulescu Bodoni.

Iustin Frăţiman
Profesor Basarabean

Scrisoare din Iaşi

Noul guvern. — Politica naţională. — România şi Basarabia. — Regole şi ţărani. — România Nouă.

Iaşi, 2 Februarie.

Noul guvern de sub preşedinţia generalului Averescu s'a alcătuit pe dea dreptul. În afară de miniştri şi secretari generali toţi funcţionarii au rămas în locurile lor. Dl. general Averescu a şi făcut un călduros apel la dragostea lor de ţară şi de neam, rugându-i să-şi facă şi de aici înainte datoria de buni Români.

Principalele cauze ale guvernului d-lui Brătianu s'au dat dimisii sunt cunoscute. Nemulţumirea de a încheiat pace cu Ucraina şi guvernul bolşevic din Petrograd, au cerut acţiuni şi României să-şi lămurească ţinuta. Şi pentru lămurirea acestei situaţii a venit noul guvern.

Înaltul patriotism şi dragostea de ţară al d-lui general Averescu sunt o cheazăie că România dragă nouă tuturor va eşi şi din această nouă criză neştirbită, cu fruntea ridicată şi plină de încredere în viitorul neamului românesc.

Se răspundea şi aci decătră duşmanii noştri — şi oare cine nu-i cunoaşte? — tot felul de svonuri ca să treziască nelinişte. Vorbesc între altele că s'a dat dimisia şi dl. general Averescu şi în locul lui a venit ca premier Marghiloman, care ar fi şi sosit la Iaşi. Şi altele multe.

Nici nu mai trebuie să spun că toate aceste svonuri sunt minciuni sfirtoase. Ţara întreagă este azi mai mult decât oricând stăpânită de un singur gând: idealul naţional. Pentru acest ideal ţara este gata să aducă orice jertfă în s'ar cere. Curuşine, ştirbii, n'avam să ieşim din acest războiu.

Lumea de aci urmăreşte cu viu interes tot ce se petrece la fraţii noştri din republica moldovenească. Fiecare pas al lor este urmărit cu dragoste şi cu urări de bine. Suntem doară cu toţii fraţi de acelaşi sânge şi împreună va trebui să alcătuim marea ţară românească dela Nistru până la Tisa, România Nouă, în care la temelia tuturor orânduielilor să fie dreptatea pentru toţi la fel.

Războiul de azi a zguduit până în cele mai adânci temelii ale ei întreaga noastră viaţă naţională şi azi nu mai este nimica care să nu fie convins că trecutul trebuie să rămie trecut şi a sosit ceasul să clădim viitorul, un viitor nou. De această convingere sunt călăuziţi şi toţi îndrumătorii vieţii noastre publice. De această convingere este pătruns înainte de toate M. Sa Regole, care încă în primăvara anului trecut le dase soldaţilor ţării cuvântul său regesc că li se va face dreptate, pentru că şi-au câştigat dreptul de-a stăpâni pământul pentru care s'au luptat.

Şi Regele are să-şi fie cuvântul.

Să aibă numai şi fraţii moldoveni încredere în România Nouă care se naşte acum.

Correspondent.

Armenii şi idealul nostru

Primum de la un intelectual armean o scrisoare, din care se vede bucuria ce o simte pentru redşteptarea Moldovenilor la viaţa naţională. Armenii au suferit aceleaşi asuprii sub tarism şi acum ştiu să preţuiască libertatea ca şi idealul Moldovenilor de a se vedea uniţi într'o Românie nouă. Sinceritatea şi înflăcărea acestei scrisori, ne îndeamnă să o tipărim ca să se încredinţeze şi cei îndoelnici de folosul cel mare al unirii tuturor Românilor.

Scriu aceste rânduri sub impresia rezultatelor lucrării D-voastre pe terenul cultural spre folosul poporului moldovenesc, şi a serbării naţionale dela 24 Ianuarie, şi vă exprim încântarea mea şi în faţa D-voastră comitetului, ce şi-a pus ca scop dezvoltarea conştiinţei naţionale a moldovenilor locali.

Locuind în Basarabia mai mult de 20 ani şi devenind ea a doua patrie a mea, eu nu puteam să privesc fără durere arzătoare de suflet la chinurile barbare şi severe ale stăpânitorilor de eri, cari prin tot felul de mijloace se stăruiau să înjosască poporul

Cele din urmă ştiri.

Politica Germaniei

Lyon, 1 Februarie. — Germania se face că doreşte neafărarea popoarelor mici, numai cu scopul ascuns de-a alcătui la graniţele sale ţări mici, ca Lituania, Curlanda, Letonia, Estonia, Polonia, de cari nu numai că n'ar avea să se teamă, ci dimpotrivă le-ar putea supune influenţei sale, din care n'ar mai scăpa niciodată. Prin aceasta s'ar face între ea şi alte state mari un zid, peste care nu se poate trece uşor.

Foc în Viena

Geneva, 1 Februarie. — Într-una din gările de marfuri ale Vienei a izbucnit un foc mare, care a mistuit mai multe magazine cu tot felul de articole de hrană şi îmbrăcăminte. Populaţia din Viena care striga flămândă, este în agitaţie.

Elveţia şi sălbătăciunile duşmanilor

Zurich, 1 Februarie. — Scriitorii şi barbaţii politici de seamă ai Elveţiei au înaintat Camerei federale un protest contra sălbătăciilor pe cari le savârşesc Austriei şi Bulgarii în Serbia vităzată dar nenorocită.

Regele Greciei pe front

Salonici, 1 Februarie. — Regele Greciei a vizitat frontul din Macedonia însoţit de comandantul francez Guillaumont. Pretutindeni el a fost primit cu însufleţire de oştile franceze engleze şi greceşti.

Asuprirea Belgiei

Paris 1 Februarie. — Stăpânirea germană din Belgia, a arestat pe 3 mii de belgieni şi fără nici-o judecată i-a ţărât în Germania. În urma acestei violenţe membrii curţii de casaţie şi-au dat demisia. Cu ei au fost de-o părere toate tribunalele belgiene în Bruxelles 15.000 oameni au făcut manifestaţii pe străzi. Germanii au împuşcat în ci, omorând şi răniind mai mulţi înşi.

Ucraina a încheiat pace grea

Lyon 1 Februarie. — Condiţiile în cari Ucraina a încheiat pacea, sunt foarte grele. Ea este datoare să dea până la 31 Iulie tot prisosul pâinei sale.

Germania da prisosul său de industrie. Ucraina a fost oprită să treacă ceva în Rusia din recolta sa.

Germania şi Rusia

Lyon, 12 Februarie. — La marile cartier german s'a ţinut o conferinţă sub preşedinţia împăratului, la care au luat parte generali Hindenburg şi Ludendorf, apoi Hertling, Hoffman şi vice-cancelarul Payer. Gazetele germane scriu, că rezultatul conferinţei va fi un ultimatum către Rusia. Întru cât Troţchi va da un răspuns nemulţumitor, Germania va ocupa Lituania, Curlanda, Estonia şi Letonia.

Gazeta de Stuttgart eere numai decât o expediţie militară, care să ia Petrogradul. „Glasul Poporului” scrie: că în starea de acum mistuna germană din Petrograd pu mai are nici un rost, şi trebuie să plece de acolo.

moldovenească şi să scoată din conştiinţa lui orice sentiment naţional. Rusificatorii n'au scos teafără nici biserica nici şcoala moldovenească.

Basarabia a fost colonizată cu elemente străine moldovenilor, pe când moldovenii erau mutaţi în fundurile Siberiei, răpinduse de la locurile lor.

Insuşi eu sunt fiu al multpătimitoriei Armenii. Armenii, precum şi moldovenii şi românii gemeau sub jugul asupritorilor, şi în prezenţa inteligenţei lor, din de zece de ani o luptă îndârjită pentru desrobirea de sub stăpânirea urată a asupritorilor, şi pentru aducerea tuturor armenilor într'o singură familie.

Căile istorice ale românilor şi ale armenilor sunt aceleaşi, şi eu ca un patriot înocent al patriei mele Armenia, cu deosebire dragoste şi înălţare sufletescă am serbat ziua de 24 Ianuarie, ziua renaşterii poporului moldovenesc înfrăţit.

Sunt adânc încredinţat şi doresc, ca să ajungem degrabă şi la o altă serbare naţională — a unirea întregului neam românesc, acest vis al tuturor celor mai buni oameni ai fiecărui popor.

Trăiască poporul moldovenesc, Trăiască România Mare, Trăiască „România Nouă”.

A. S. Goloiacov-Tumanlanţ,
25 Ianuarie 1918.
Chişinău.

Trenurile din Basarabia. Din Iaşi se vesteşte, că în curând se va face un nou orar al căilor ferate române, cu care prilej se vor pune în circulaţie trenuri speciale şi pentru Basarabia.

Noua ocărnuire din România. Noua ocărnuire din România, în fruntea căreia stă generalul Averescu, a fost primită cu mare bucurie de către ţara întreagă. Din toate unghiurile ei s'au primit numeroase telegrame de urări de bine, atât dela lumea civilă, cât şi dela militari.

Tara are nemărginită încredere în generalul Averescu, care este nu numai un iscusit războinic ci şi un mare iubitor al poporului.

Coroandă cu teritoriul ocupat al României. S'au luat masuri, ca de acum înainte corespondenţa pentru prizonierii de războiu să fie trimisă de dreptul prin Muntenia.

Vitejia austrieilor în faţa Englezilor.

Oct. C. Tăslăuanu, care a luat parte la începutul războiului la luptele dintre Austriei şi Ruşi în Galiţia, veniu din România a scris o carte: „Trei luni pe câmpul de războiu”. Această carte a fost foarte mult celtită, pentru că ea se da o iconă adevărată şi vie a armatei austriece, care n'avea nici o pregătire de războiu. Faima acestei cărţi s'a dus şi în străinătate şi acum Englezii o tipăresc pe limba lor sub numele de: „Armata austrieacă în Galiţia”.

Felicităm pe d. Oct. C. Tăslăuanu pentru frumosul succes literar ce-l are.

Isprăvilo bolşevicilor.

„Nu se mai mulţumesc numai cu jefuirea cetăţenilor paucnici, pe cari li prădau în miezul zilei. Au început de-acum să se dedea la adevărate tălălări şi faţă de sfinţele bisericli. În Petrograd au intrat în biserică Inviorii şi au jefuit-o. Cu această ocazie au avut şi lupte grele cu trăgătorii letoni, cari i-au surprins.

Cât de fericiţi sântem noi, că aruata românească ne-a scăpat de aceşti „tovarăşi”, cari în loc să se lupte cu duşmanii, omorau pe cetăţenii propriei lor patrii.

O vorbă bună despre Ruşi.

Pe semne mai sunt între soldaţii ruşi şi oameni cu iubire de neam şi iubitori de ordine, cari teleg, că soldatul are mistuna să lupte împotriva duşmanului, nu să jefuiască casele oamenilor. Se spune, că soldaţii Ruşi dela Salonie, cu toate că au şi ei sovietari, îşi îndeplinesc datoria foarte ferinos şi luptă alături de Englezii cu toată vitejia.

Teatru - Cinema „EXPRESS”

Artistul Ionescu-Sovorin din artilerie, a fost autorizat de către d-l General Broştoreanu să jonec „Joa şi Dumineca la teatru-cinema „Express” pentru publicul românesc şi străin în cuplete hazlii.

Prima reprezentaţie va avea loc azi Duminică 4 Februarie la ceasurile 9 seara.

Biletele se vând la casa.

NB. Grudele inferioare intră cu preţul jumătate.

Se caută

Arpagic şi seminţe de legume (verdefuri)
Adresa: Comisa inter-aliată, casa Pronin Str. Sadovaia. (1-5)

1 sau 2 camere

mobile, cu serviciu, încălzit şi luminat, se caută urgent.

Se caută

mobilă, de închiriat sau de cumpărat.
Adresa: România Nouă.
Pian bun sau pianină se caută.
Adresa la ziar.

In şcoala naţională cea nouă

(Câteva întrebări. De pildă: Cum a fost Basarabia înainte de asta cu o sută şi mai bine de ani? Ce a făcut împăratul Rusiei de pe atunci? Poezia se poate învăţa pe din afară.)

Acum cine-mi poate spune: mai are Rusia împărat? Ce ştiinţi voi de ce a fost el răsturnat; când şi cum? (Aici dăm frâu slobod elevilor să ne spună tot ce ştiu ei despre Revoluţie. Părerile greşite le îndreptăm şi hoiarim vorba „Revoluţie”).

După ce a fost răsturnat împăratul, cum au rămas noroadele din Rusia? Cum am rămas noi Moldovenii? (Sloboz).

Da copii, primăvara anului trecut (1917) ne-a adus şi nouă slobozenia, după care însetoşam de 106 ani, şi acum norodul moldovenesc e singur gospodar pe soarta lui.

De bună seamă va aduceţi aminte ce bucurie a cuprins înţreg neamul nostru. În mijlocul acestei bucurii, Moldovenii s'au ridicat şi ei steagul cu florile neamului.

Care dintre voi a văzut florile moldoveneşti? Cum sunt ele?

Ca să le cunoaşteţi cu toţii, vi le arat eu. (Le înfăţişez un steguleţ tricolor.) Priviţi steguleţul acesta! Câte flori are? Cum sunt ele? Care e de margine? Care e lângă coadă?

Florile acestea se numesc şi colorii şi fiindcă sunt trei, pe scurt le numim „tricolor”. Învaţaţi şi voi cuvântul acesta! (Le arăt apoi o panglică tricoloră.) Dar acesta ce e? Cum urmează colorii şi aici?

Să ştiţi dragii mei că acesta este tricolorul Moldovenilor. Dar nu este numai al lor, el este şi al fraţilor din România, este şi al Ardeleilor, Bucovinienilor, cu un cuvânt, el este tricolorul întregului neam românesc. Toate noroadele îşi au tricolorul lor

dar nici unul nu e aşa de frumoasă ca tricolorul nostru. Noi simţim o mare bucurie, că îl putem purta în faţa oricui.

(Urmează o resumare a părţii din urmă, apoi a întregii lecţii cu întrebări bine lucrate, aşezând la locul lor cunoştinţele desfăşurate, iar la urmă facem aplicaţia următoare.)

Copii, dacă doriţi să aveţi cu toţii tricolorul nostru, rugaţi pe numele voastre ca mergând la targ să vă cumpere câte o bucaţică de tricolor, sau dacă veţi putea aduce fiecare câte 20 copci o să vă cumpăr eu la toţi odată, apoi am să vi-l leg la toţi uite aşa, ca pe acesta, şi apoi cu un ac cu gălmie îl veţi înfige la piept, deasupra inimii. În Duminica la biserică şi la serbări şcolare îl veţi purta ca pe o podoabă de mare preţ.

Din banii şcolaii vom cumpăra şi un tricolor mare, pe care la sărbători şi la examen îl vom atârna pe şcoală, la un loc potrivit. Dar îl vom duce şi cu noi când vom merge undeva cu toţii; îl va duce unul din voi, cel mai voinic, în frunte, ca să-l vadă toţi şi toate.

De încheiere trebuie să vă mai spun, că mai încolo, când veţi fi mari, tot cu acest tricolor veţi merge să apăraţi de duşman scumpă noastră Ţară!

Acum iată vă împart bucăţele de hârtie colorată, duceţi-le acasă cu o puţină făină muiată într'o linguriţă cu apă, fiecare să facă un steguleţ, uite aşa, ca mine.

În ora de cântări vom învâta o cântare frumoasă despre tricolor. *)

(Va urma lecţia a doua).

Gh. Codrea.

*) Cântarea aceasta „Tricolorul” s'a predat la cursurile de învăţatori, dar se află şi pusă pe note la „Librăria Naţională” din Chişinău.

Minute dulci şi neuitate

Săptăm şi noi câte odată de robia deşănărilor zilnice, ce ne împresoară din toate părţile viaţa c'o negură otrăvitoare, şi cu un fum înnăşilor.

Această izbândă am căpătat-o la Şedinţoarea Literară ce a avut loc în Cazino (Blagorodnoie Săbranie) la 25 Ianuarie. Acolo am avut noroc de a vedea şi asulta pe d. Mihail Sadoveanu scriitor vestit în România toată.

El ne-a celtit două bucăţi din amintirile lui I. Creangă şi o năvelă a sa: „Lacrimile”. Prin cetirea lui frumoasă noi cu toţi am crezut cu tot dinadinsul că d. Sadoveanu cu adevărat este un maestru mare, talent „din mila lui Dumnezeu”.

Noi, Basarabienii, nu suntem d'zmerdaţi şi alinaţi cu literatura bună, i'atru şi alte mijloace culturale. Din pricina acestora şi de la ş-zătoare nu aşteptăm ceva deosebit, însă acolo, fără veste, am primit o bucurie mare, mare. Ne-am pernit la şezătoare şi am nimerit la săbătoare.

Oaspele nostru ne-a dăruit nouă nişte minute dulci şi neuitate. Cerele lui a pătruns sufletele noastre, a atins stăruelile inimelor, şi s'a răsunit un acord plin de înţelegere, de unire inimă, care a topit gheaţa amoroitoare. Nici un ton falsiv, nici un gest de p'isos, fără a teată-te, abia cunoscută o gamă de sentimente adânci. În adevăr am primit un dar frumos, dumnezeesc, am avut plăcere mare estetică, ce ni se dă nouă aşa de rar.

Duhul nostru s'a mutat peste Prut, s'am văzut ca acolo trăiesc fraţii noştri moldoveni, tocmai ca şi aceştia din Basarabia tot cu asa tradiţie, credinţă, nafejde, obiceiuri. Da, noi am căpătat o dovadă covârşitoare, ca acolo tot îi aproape de sufletul nostru, scump, simpatic.

D'apoi încă şi limba lui Creangă s'a lui Sadoveanu. Această limbă de fel nu se pătează cu cuvinte dela străini, lipsita de barbarizme, ce numai întunecă înţeleşul limbii. Noi ne-am îndulşit cu o limbă curată populară, mîrunată cu mişcări adânci din inimă, cu scânteie de umor, de haz, de glumă.

Salutându-l din adâncul sufletului, prin aceasta exprimăm d-lui Sadoveanu o mulţămire nemărginită pentru dragostea lui şi

bună voinţă, că ne-a îmbogăţit viaţa noastră, ne-a înfrumuseţat trailul cu ospăţul lui neuitat.

Ferbinte dorim, ca cât s'ar putea mai des să vie la noi cu farmezele lui divine.

T. Bogos.

Răutatea întunericii

Plâng şi ca Rahil mă tânguiesc, când mi-aduc aminte de cele două eşaloane de ostaşi transilvăneni, cari au căzut jertfă la batjoera bolşevicilor din Republica moldovenească la gease Ianuarie. Fieri mă apucă numai când mă gândesc la ei. Vai mie, cum aceasta s'a întâmplat? Deloc nu mă dumiresc. Dela Kiev şi până la Chişinău nimic nu li s'a întâmplat, dar pe pământul fraţilor lor, în loc ea să i întămpine cu tricolorul patriei, ea pe fraţii cari toată vara au trecut, pe această i-au întâmpinat gloanţele şi moartea mprăznică. Unde fi-e capul bolşevic, unde fi-e mintea ficăloasă? Tu cela ce ne mănâncă pâinea şi sarea patriei noastre, ne ucizi fraţii, şi ne perzi munea. Tu cela ce fi-ai ales povăţuitor pe cei ce au răstăguit pe Iristos, cari nu s'au rusinat nici în Sfatul Ţării a-şi vărsa otrava, ai lăpădat frontul, locul cel sfânt şi ai venit cu te-a chemat Iuda să ne ucizi fraţii cei nevinovaţi. Tăcătoase! nici erapaturile pământului nu te ascund, până nu-i bea paharul caro l-ai umplut.

Imi vine să fug din ţară şi să lapăd patria. Şi sa lue în depărtare Nici s'and de loc de ea Imi vine să plâng cu amar Când gândeam peste hotăr Că n'am fraji, n'am surori N'am eu rude doritori. Dar de când s'a făcut iară Ţara mea română ţară, Ceru'mi pare mai senin Viaţa'mi pare far de chin. Marea neagră să n'albeşte Săntul ei se îmbănzeste S'asi dori, ca'n veşti să fie Dele Nistru până la Tisa Numai tot o Românie.

Theodor Jireghio.

În Orhei

gazeta noastră se vinde la chioscul I. A DUVIDOVICI